

5306

15de Trinitatis-Søndag 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 20. september 1846

15de Trinitatis-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad din Naades og Sandheds Ord føres iblandt os af Din Hellig-Aand, og annammes af troende Hjerter, saa det kan bære rigelig Frugt til Dit Riges Bedste, til Din Kiærligheds evige Priis, og til vore Sjæles evige Fred og Glæde! Bønhør os i Vorherres Jesu Christi Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Mine Venner! Den Hellige Skrift har det apostoliske Vidnesbyrd, at den kan gjøre os kloge paa Saligheden, naar vi troe paa Jesus Christus, og den Hellige Skrift er udvortes en aaben Bog for os Alle, og Gud skee Lov! at den er det, at den ikke længer hos os er en skjult Helligdom, som Templets Allerhelligste i den gamle Pagts Dage, hvor Ingen uden Præsterne maatte gaae ind, men indvortes er den Hellige Skrift dog en beseiglet Bog for alle dem, som ikke har Guds Aand, som der staaer skrevet hos Propheten, at det er for dem ligesom en Bog, man rækker til den, der ikke kan læse og siger: læs! Det nytter nemlig ikke at man læser Ordene, naar man ikke forstaaer dem, og da det er aandelige Ord, som er lært af Guds Aand til at udtrykke aandelige Ting, saa forstaaes de kun af dem, som har den samme Aand til Læremester, og hvem der kun har sig selv, sin egen Fornuft og Forstand til Læremester, maa nødvendig misforstaae dem.

Derpaa har vi et mærkeligt Exempel i Dagens Evangelium, hvor Herren siger: Sørger ikke for hvad I skal æde og hvad I skal drikke og hvad I skal iføre eder, thi naar man ikke har Guds Aand, da betragter man dette

---

15de Trinitatis-Søndag 1846

som et Lovens Bud til Alle og maa da finde det er til Trøst for de Dovne og Letsindige, som Alt komme an paa et Lykketræf, men er til Plage for de Alvorlige og flittige, som ikke vente af Lykken, hvad Gud har givet dem Tid og Kræfter til selv at erhverve, og vil ikke ligge deres Medmennesker til Byrde, men heller arbeide paa baade at have selv det Nødtørfte og at kunne meddele dem, som trænge.

Hvem der har Guds Aand, seer derimod strax, det er ingenlunde Meningen, det er intet Lovens Bud til Alle, men et evangelisk Tilbud til de Troende, et naadigt Tilbud af deres Himmelske Fader, at Han vil sørge for dem, saa de kan trøstigt i Bønnen kaste al deres Sorg paa Ham, og behøve ingenlunde at plage sig selv med Bekymring for de verdslige og timelige Ting. Derfor kalder Herren dem af sine Disipler, som alligevel ikke tør lade Bekymringen fare, lidet Troende, derfor siger Han udtrykkelig, at slige Bekymringer kun passer sig for Hedninger, ei for Christne, og derfor beder Han dem betragte Fuglene under Himlen, som Herren skaffer Føde skøndt de hverken kan sye eller spinde, og Herren aabenbarer endelig sine Disipler Grunden, hvorfor Gud vil sørge for dem og hvorfor Han ikke vil, de skal bekymres for saa lidt; thi Han siger: er I ikke i Guds Øine meget mere end de, end Luftens Fugle, og Han nævner den store Sorg, som skal ligge alle Hans Troende paa Hjerte, saa de ikke faae Stunder til at bekymres for Smaating, i det han siger

15de Trinitatis-Søndag 1846

søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed!

Derpaa har vi et mærkeligt Exempel i Dagens Evangelium, hvor vi læser: I skal ikke sørge og sige: hvad skal vi æde eller hvad skal vi drikke, eller hvad skal vi iføre os, men

søger først Guds Rige og Hans Retfærdighed, saa skal alt Dette tillægges eder! Disse Ord er nemlig Alle vitterlig[e] men Ingen forstaaer dem dog uden hvem der har Guds Aand, thi her tales om Guds Rige og Hans Retfærdighed, som velbekiendte Ting, og dog er det jo aabenbar sandt, som skrevet staaer, at ligesom Ingen veed hvad der er i Mennesket, uden Menneskets Aand, saa veed heller Ingen, hvad der er i Gud, uden Guds Aand, eller hvem veed vel uden Ham enten *hvad* Guds Rige er, eller *hvor* det findes paa Jorden, eller *hvordan* det maa søges, naar man derved skal blive alle de verdslige Sorger kvit og lære at stole barnlig paa den Himmelske Fader, som veed, hvad vi har behov, og i hvis Øine, vi dog er langt meer end Blomsterne paa Marken, som Han dog klæder saa prægtig at end ikke kong *Salomon* i al sin Herlighed var klædt som en af dem.

Dette m. V. hvad Guds Rige er og hvor det findes paa Jorden og hvordan det rettelig skal søges, det vil jeg stræbe at forklare ikke som Mandevide eller Menneskets Selvklogskab, men som den Hellig-Aand lærer, og derfor vender jeg mig med Forklaringen ikke til Nogen, som er uden Gud i denne Verden og kan da umuelig søge Hans Rige, har kun Øie og Sind for denne Verden og maa da nødvendig bære denne Verdens Sorger og nøies med dens Glæder, nei, jeg vender mig kun til dem, som føle, at skøndt vi alle naturlig er som trælbaarne under denne Verdens Elementer, saa er der Noget i os, som higer ud over det Synlige og trættes ved det Timelige der kommer og forgaar

15de Trinitatis-Søndag 1846

og begiærer i sit inderste Hjerte Noget, der ikke lader sig beskrive, men kun udtrykke med det dybe, dunkle Ord *Guds Rige*, noget Frit og Godt, Evigt og Uforanderligt, som Alt maa være hos vort Livs Gud, den Usynlige, som skabde os og i Hvis Haand vi er som Leret.

Ja m. V. naar vi lader os undervise af Guds Aand, da er Noget af det Første, vi lærer, ei at vente, at Alle vil høre og forstaae hvad vi tale om Guds Rige, men nøies med at oplyse dem, som alvorlig tænke derpaa og føle, vi sidde alle af Naturen, aandelig talt, i Mørke og Dødens skygge, indtil et stort Lys fra det Høie oprinder over os; men see, alle Disse forstaae os ogsaa strax, naar vi siger til dem: hvad er vel det Guds Rige, som eders

Hjerte begiærer, men føler smertelig, I fattes, hvad er det vel, uden, som skrevet staaer, Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig-Aand, eller vilde I ikke føle eder frie og lykkelige, naar I følte eder retfærdiggjorde for Ham, som randsager Hjerter, naar I følte den dybe indvortes Fred, der ikke forstyrres af Verdens Larm eller afbrydes selv af Dødens Trudsler, og følte endelig en Glæde, der ikke udsprang af noget Synligt og Haandgribeligt, saa den kunde forgaae med det, men udsprang af Guds Aands Vidnesbyrd med eders Aand, at I var Guds, den Himmelske Faders Børn, ja, Hans Børn, af Hvem al Faderlighed har sit Navn, Hans Børn, som har al Magt i Himlen og paa Jorden, og om ikke da alle verdslige Sorger og Bekymringer, som Herren siger, vilde forsvinde af sig selv ved den urokkelige Vished, at den Himmelske Fader, som veed hvad Hans Børn behøver og elsker dem langt høiere end Fuglene under Himmelen og Græsset paa Marken, umuelig kan lade dem savne det Nødvendige paa deres Reise giennem denne Verden hjem til Fædrelandet og Faderens Huus i det Høie!

15de Trinitatis-Søndag 1846

Hvad Guds Rige er, det enes de da lettelig om, Alle Saamange, som veed, hvad det syndige og dødelige Menneske naturlig fattes: Retfærdighed, Fred og Glæde af en høiere Orden end hvad denne Verden kalder saa, giver og tager, altsaa himmelsk Retfærdighed, Fred og Glæde, som kan taale Lyset og trodse Døden, giælder for Gud og varer evindeligt, og spørger vi nu, *hvor* dette Guds Rige findes paa Jorden, da sige vi Jesu Christi Tjenere frit: det findes aabenbar ingensteds paa Jorden uden hos vor Herre *Jesus Christus*, i Hans Samfund og med Hans Aand.

Ja m. V. at alt Andet hvad der i denne Verden kaldes Retfærdighed, Fred og Glæde, er langt fra at være et Guds Rige, at Retfærdigheden kun er et udvortes Skin og Freden kun en skjult Uro og Glæden kun en glimrende Skygge, det kan vi daglig see og erfare overalt i Verden, men at den Herres Jesu Christi Retfærdighed Fred og Glæde er herovenfra, kom fra det Høie og boer i det Dybe, mætter vort Hjerte, giælder for Gud og overvinder Verden, det er et Vidnesbyrd, som nu alt i atten Aarhundrede gik fra Mund til Mund, fra Slægt til Slægt, fra Floden til Havet paa Jorden og blev aldrig giendrevet,

skiøndt Alt hvad denne Verden har: Dens Magt, Dens Lyst og Dens Viisdom sammen-
svor sig imod det, saa det Vidnesbyrd tør vi trøstigt sige er guddommelig afhjemlet og
beseiglet, saa det er vist, at hvor den Herre Jesus Christus gik og stod, der sagde Han
med Sandhed: Guds Rige er midt iblandt eder, og at hvem derfor

15de Trinitatis-Søndag 1846

den Herre Jesus Christus giver sin Retfærdighed, sin Fred og Glæde, de har Guds Rige
inden i sig, thi de har den Hellig-Aand, som vidner med deres Aand at de er Guds
Børn og som Børn Arvinger, den Herres *Jesu Christi* Medarvinger til Herlighedens Rige.

Men *hvor* findes den Herre Jesus Christus paa Jorden, hvor taler han til Menneskens
Børn og skienker dem Delagtighed i sin Retfærdighed, Fred og Glæde, det kan synes
netop de Alvorligste et svært Spørgsmaal, thi kun de Letsindigste kan indbilde sig, at
Han findes og taler allevegne hvor man taler og læser om ham og siger: Herre, Herre!

Men hvor vanskeligt end dette Spørgsmaal kan synes, saa siger dog den Herre Chri-
stus selv, at hvad der er skjult for de Lærde og Vise, det er aabenbaret for de Umyndige,
saa Vanskeligheden kan umuelig ligge i Sagen selv, men maa ligge hos os selv, som har
ondt ved at finde os i Guds Tanker og Veie, fordi de er ikke som vores, men saa høit
over dem, som Himlen er over Jorden.

Men kan nu heller Noget være mere soleklart, end at naar Guds Rige skal søges hos
den Herre *Jesus Christus* og bliver kun dem til Deel, som han giver sin Retfærdighed
Fred og Glæde, da er det store Spørgsmaal kun, hvor Han er [at] finde paa Jorden og
taler kiærlig til dem, som kommer til ham, efter hans Ord i gamle Dage: kommer til
mig, alle I, som arbeide og ere besværede

15de Trinitatis-Søndag 1846

jeg vil give eder Hvile, hos mig skal I finde Hvile for eders Sjæle, der kommer Ingen til mig, uden Faderen drager ham og hvem der da kommer til mig, vil jeg ikke forskyde.

Nu veed vi jo Alle, at synlig er den Herre Jesus Christus ingensteds paa Jorden, men er, efter Hans første Sendebuds høitidelige Vidnesbyrd for længe siden faren til Himmels og skal ikke mere sees paa Jorden, før han kommer igien at dømme Levende og Døde, saa Spørgsmaalet er kun hvor Han usynlig, men dog lyslevende og almægtig i Aanden er at finde efter hans Løfte til Sine: see, jeg er med eder alle Dage til Verdens Ende, og er han sanddru, da maa han jo saaledes findes og tale til os der, hvor vi efter Hans egen Indstiftelse sammenkaldes, tiltales, døbes og bespises i Hans Navn, altsaa ved den *hellige Daab* og den *hellige Nadver!*

Ja m. V. det er soleklart, at var den Herre Jesus Christus ikke der med sin Aand, med det Guds Rige, som er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig-Aand, da var Han ingensteds paa Jorden, og vi vilde kun forgiæves søge Guds Rige hos ham, thi som han selv har sagt: Ingen kan fare op til Himmelen, uden han som nedfoer fra Himmelen, og lyste Han ikke sin Fred over os, hvor det lyder i hans Navn: Fred være med eder, gav han os ikke sin Retfærdighed og sin Glæde, hvor Han har lagt det Ord i sine Sendebuds Mund: tager, æder, det er mit Legeme, som gives for eder, drikker alle, det er den ny Pagts Kalk i mit Blod, som udgydes for eder til Syndernes Forladelse, skiænkede

15de Trinitatis-Søndag 1846

han os ikke dermed sin Retfærdighed, Fred og Glæde, da skiænkede Han os dem ingensteds.

Men det er ogsaa Vidnesbyrdet, som følger med Hans Indstiftelser fra Slægt til Slægt, at i dem er Guds Rige kommet nær til os, saa naar vi lede, da finde, naar vi bede, da faae vi, naar vi banke paa, da lukkes der op for os, saa vi ved Daaben indgaae i Guds-Riget som er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig-Aand, og faae saa ved Herrens Bord at smage hvor god han er, saa han ikke blot har kiøbt os Fred med sit Blod, men beredt os den fuldkomne Glæde, som Ingen kan tage fra os.

Veed vi nu kun det, da følger det af sig selv hvordan Guds Rige skal søges hos den Herre Jesus Christus i Daaben og Nadveren, thi det maa nødvendig søges med Tro, med Tro paa Ham som den eenbaarne Søn, der har Magt paa Jorden at forlade Synder og Magt til at give alle Sine det evige Liv, og Tro paa det Ord, som tales til os i Hans Navn, at det er sandelig Guds Ord, Hans Almagts-Ord, som taler, saa det skeer og byder, saa det staaer, thi uden denne Tro er naturligviis al Naaden og Velsignelsen spildt paa os, som han selv har sagt: hvo som troer, haver Livet, men hvo som ikke troer kan ikke see Livet, Guds Vrede bliver over os, og som nødvendig følger deraf at Troen er Hjertets Favn, hvori det maa Altsammen indsluttes hvad der virkelig skal tilhøre, styrke og glæde Hjertet.

Altsaa ingenlunde uden Tro men med Troen skal vi give Herrens Ord til os ved Daaben og Nadveren det Vidnesbyrd, at det Ord er mægtig til at saliggjøre vore Sjæle, thi med det Ord følger den Hellig-Aand og i det Ord finder hver Troende Sjæl det Guds Rige, som er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig-Aand, og dette er Vidnesbyrdet som jeg [med] Glæde aflægger under de graa Haar for Bekiendte og Ube-kiendte, Guds Aand stadfæste og beseigle det for alle sandhedskiærlige Hjerter til Vorherres Jesu Christi Dag Amen!